

Осіпчук І. О., к.геогр.н., доцент (Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука, м. Рівне)

ТЕРИТОРІАЛЬНА СТРУКТУРА ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Харчова промисловість для Рівненської області із давніх часів була однією із галузей спеціалізації. Проте, досліджень, що стосуються сучасних територіальних особливостей її розвитку, зовсім небагато. Та відомо, що за останні двадцять п'ять років харчова промисловість, як і решта галузей господарства, у територіальному та управлінському аспектах зазнала докорінних змін.

У 2014 році в галузі функціонувало 72 підприємства, а загальна чисельність виробництв становила понад 220. Інституціональна структура виробничого потенціалу галузі є наступною: підприємства державного сектора – 2,3 %, підприємства колективної форми власності – 80,8 %, приватні підприємства – 16,9 %. Чисельність працівників харчової промисловості Рівненської області у 2014 році склала понад 12 тис осіб.

Особливістю господарства Рівненщини, як і інших областей Західної України, є переважання сільського населення, що, у свою чергу, означає високу частку забезпеченості населення продуктами харчування власного виробництва. В першу чергу це стосується овочів та фруктів, молока та молочних продуктів, яєць, птиці, м'яса тощо.

Поряд із підприємствами харчової промисловості попит населення на певні продовольчі товари забезпечують селянські фермерські господарства, яких у області у 2014 році налічувалось 500. Також у харчовій промисловості області діє велика кількість фізичних осіб-підприємців, проте дані про їх кількість та спеціалізацію не є загальнодоступними, а обсяги виробленої ними продукції – невеликі.

Таким чином, під час дослідження територіальної структури харчової промисловості області у сучасних умовах варто брати до уваги саме промислові підприємства, що характеризуються значними обсягами виробленої продукції та надають інформацію про свою діяльність.

Відповідно до статистичних даних, що наведені у матеріалах «Інвестиційної карти Рівненської області», харчова промисловість Рівненської області має молокопереробну спеціалізацію – на неї припадає 56 % усієї продукції харчової промисловості області. Іншими галузями, що забезпечують значну частку у структурі продукції харчової промисловості регіону, є хлібопекарська – 12 % та м'ясопереробна – 11 %. Проте у розрізі адміністративних одиниць є суттєві відміни у розвитку та спеціалізації

харчової промисловості. Так, у дев'яти районах області та у м. Кузнецовську розвивається лише по одній галузі: у Рівненському, Дубенському, Корецькому та Зарічненському – молочна, у Рокитнівському – м'ясна, у Кузнецовську – хлібопекарська, у Острозькому – мінеральних вод, у Демодівському – плодоовоче-консервна. Найбільш різноманітна галузева структура харчової промисловості у місті Рівному, де налічується більше п'яти галузей.

Харчова промисловість є галуззю спеціалізації у більшості районів області, проте найвищий цей показник у Корецькому районі – 95 %. Також вона переважає у Дубенському, Гощанському, Радивилівському та Зарічненському районах. Майже непомітною є її частка у структурі промислового виробництва у Рокитнівському районі, Кузнецовську та Рівненському районі.

Найпотужніше харчова промисловість розвинена у південних районах області. Так, у Дубенському районі розташоване найпотужніше підприємство галузі – Дубенський молокозавод, що забезпечує понад дві третини продукції молокопереробної галузі області і надає йому статусу вузла харчової промисловості. Також до нього тяжіє розташоване у селі Злинець підприємство «Укрмолпродукт». Поряд із молокопереробною галуззю тут функціонують підприємства із виготовлення рибних консервів, хлібобулочних та макаронних виробів, плодо-овочевих консервів, м'ясних продуктів.

До цього вузла також тяжіють центри харчової промисловості – Радивилів та Млинів. У Радивиліві також діє потужне молокопереробне підприємство – «Радивилівмолоко», соко-оцтовий завод, підприємства із консервування бобових, виробництва м'яса та ковбасних виробів, борошна та круп, кормів для тварин. У Млинові виробляють макаронні вироби, хлібопродукти, м'ясо птиці та ковбані вироби. Також сюди тяжіють три пункти харчової промисловості: Демидівка (плодоовочеконсервна спеціалізація), Острожець (м'ясна спеціалізація) та Ярославичі (комбікормова спеціалізація).

Проте найпотужнішим вузлом харчової промисловості у області є місто Рівне, що має найбільш різноманітний галузевий склад, потужність та велику зону тяжіння. Найбільш потужними тут є підприємства із виробництва борошна, олії, пива, спирту та алкогольних напоїв, хлібопекарської та макаронної галузей. Також діє багато підприємств м'ясопереробної галузі. До нього також тяжіють два центри харчової промисловості – Костопіль та Березне. У Костополі розміщене потужне підприємство змішаної спеціалізації «Родина», маргариновий завод, підприємство із виробництва комбікормів. У Березному є два молокопереробних підприємства, потужне птахопідприємство, спиртзавод, підприємство із виробництва хлібобулочних виробів та м'ясних виробів. Також сюди тяжіють окремі пункти харчової промисловості Корецького (Корець, Морозівка,

Головниця), Гошанського (Тучин, Бабин, Бугрин, Гоша), Здолбунівського (Здолбунів, Миротин, Цурків), Острозького (Острог) та Рівненського (Зоря, Жобрин, Олишва) районів різної спеціалізації.

На півночі району харчова промисловість розвинута набагато слабкіше і орієнтується на забезпечення попиту місцевого населення, тому виділення тут вузла харчової промисловості не є доречним. Тут розташований центр харчової промисловості – Сарни, у якому розвиваються м'ясопереробна, хлібопекарська, комбікормова галузі. До нього також тяжіють ряд пунктів харчової промисловості: Дубровиця (хлібопекарська та м'ясопереробна), Зарічне (молокопереробна), Володимирець (молокопереробна та хлібопекарська), Кузнецовськ (хлібопекарська).

Більшість підприємств харчової промисловості на Рівненщині успадкована від радянських часів, проте не всім підприємствам вдалося витримати конкуренцію та залучити інвестиції для ефективного розвитку на сучасному ринку. Найбільше постраждала цукрова галузь області, яка була галуззю спеціалізації – всі шість заводів, що були на території області (Корецький, Дубенський, Острозький, Шпанівський, Мізоцький, Бабино-Томахівський), вже не працюють. Така ж доля спіткала і ряд маслоробних заводів (Рівненський, Сарненський, Гошанський, Корецький, Млинівський, Острозький), заводів продтоварів (Клеванський, Гошанський, Корецький, Здолбунівський, Млинівський), овочесушильних, пивоварних та інших підприємств.

Таким чином, для виявлення сучасних тенденцій розвитку харчової промисловості області необхідне більш детальне та всебічне дослідження кожної галузі харчової промисловості області та особливостей її функціонування в ринковому середовищі.

1. Інвестиційна карта Рівненської області. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://investmap.rv.ua> **2.** Коротун Л. К. Рівненська область. Народогосподарський комплекс / Л. К. Коротун // Географічна енциклопедія України, т. 3. – К. : УРЕ, 1993. – С. 130–131. **3.** Статистичний щорічник Рівненської області за 2014 рік / за ред. Ю. В. Мороза. – Рівне : Головне управління статистики у Рівненській області, 2015. – 466 с.